

Anna Filipowicz
Stowarzyszenie EBIB

Wszyscy tworzymy historię felieton wstępny

Historia, której uczymy się w szkole, z którą mamy do czynienia na co dzień, przypomina czarno-białą fotografię, na której czytelne są tylko niektóre fragmenty, wielkie nazwiska, wielkie rocznice, wielkie wydarzenia — te dobre i te złe. Czasem ktoś, naukowiec, pasjonat czy dziennikarz, stara się dotrzeć do zapomnianych wydarzeń, faktów mniej znanych, odgrzebać to, co przeminęło. Praca to trudna i niegwarantująca sukcesu, bo często to, co mogło uzupełnić białe plamy na naszej fotografii, nadać obrazowi głębię, zginęło bezpowrotnie, albo... spoczywa na dnie szaf i szuflad w prywatnych, domowych zakamarkach. Mimo iż XX w. nie był dla domowych archiwów łaskawy to pamiątek zachowało się niemało. Czasem są to uporządkowane zbiory, częściej jakieś pudło, szuflada, w której ktoś kiedyś zgromadził pamiątki rodzinne i te inne, które zachował z pobudek sentymentalnych czy w poczuciu misji... Losy takich zbiorów są różne, zależne od wiedzy, wykształcenia a często także przywiązania ich posiadacza do rodziny, tradycji. Przekazywane w spadku kolejnym pokoleniom dramatycznie topnieją. Jeszcze gorszy jest los pamiątek dotyczących historii współczesnej — tych zwykle nie cenimy w ogóle. Problem dotyczy nie tylko zbiorów prywatnych, podobny los spotyka także archiwa różnych organizacji społecznych, których członkowie często nie doceniają wagi zgromadzonych przez lata materiałów.

W ostatnich latach sytuacja bardzo się poprawiła. Pojawiło się wiele inicjatyw oddolnych wielu ludzi zaczęło dokumentować swoje życie, wydarzenia, których byli świadkami czy uczestnikami. Wiele osób zapragnęło gromadzić świadectwa historii, bliskiej im poprzez przekazy rodzinne lub własne doświadczenia. Ośrodek KARTA wspólnie z Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informatycznego zainicjował, w ramach projektu [Cyfrowe Archiwa Tradycji Lokalnej](#), tworzenie archiwów cyfrowych w bibliotekach. Dzięki tej inicjatywie wiele prywatnych kolekcji zostało udostępnionych w Internecie. Ośrodek KARTA, podjął się koordynowania dalszych prac mających na celu ustalenie statusu archiwów społecznych, połączenie ich w spójną całość oraz zapewnienia państwowego wsparcia tak, aby te lokalne często inicjatywy uczynić dostępnymi dla wszystkich zainteresowanych. Wyniki tych działań może czytelnik śledzić na stronie [Archiwów Społecznych](#).

We wrześniowym numerze *Biuletynu EBIB* staramy się nakreślić mapę działań podejmowanych w dziedzinie archiwistyki prywatnej w ostatnich latach. O dotychczasowych działaniach oraz nowych projektach Ośrodka KARTA pisze Katarzyna Ziętał w artykule *KARTA i archiwa społeczne*. Łukasz Żywulski w artykule *Archiwum społeczne a lokalna społeczność w Raszynie* opisuje realia tworzenia archiwum społecznego na przykładzie Gminnej Biblioteki Publicznej w Raszynie. Autor zwraca uwagę na istotny aspekt tworzenia archiwum, jakim jest integracja lokalnego środowiska wokół projektu, a w szerszym kontekście także przygotowującej go biblioteki. Artykuł jest uaktualnionym przedrukiem

z książki Ośrodka KARTA [Archiwistyka Społeczna](#) — publikacji, której lekturę polecamy szczególnie osobom zainteresowanym tematem.

Jan Annusewicz każe nam zastanowić się nad definicją archiwum społecznego zwracając uwagę, że przymiotnik „społeczny” można tu traktować podmiotowo i przedmiotowo. W artykule *Działalność archiwów społecznych na przykładzie Archiwum Akt Nowych* opisuje losy instytucji państwowej, u której początków leży potrzeba dokumentowania życia społecznego stale obecna w jej dotychczasowych działaniach. Autor zwraca także uwagę na zapoczątkowany w ostatnich latach projekt wspierania merytorycznego archiwistyki domowej.

Ostatni artykuł kieruje nas ku współczesności. Marcin Wilkowski w tekście *Od osobistej archiwistyki cyfrowej do edukacji medialnej* zwraca uwagę na to, że nasze życie i nasza aktywność przeniosły się w ostatnich latach z przestrzeni realnej do wirtualnej. Ledwie udało nam się zaakceptować dokumenty elektroniczne w miejsce analogowych a już musimy pomyśleć o archiwizacji i ochronie wirtualnej przestrzeni naszych działań – jeśli chcemy pozostawić potomnym w miarę realny obraz naszego życia nie tracąc przy tym prawa do prywatności.

W dziale „Badania” przedstawiamy dwa artykuły. Bibliotekarzy naukowych zainteresuje zapewne tekst Emily Puckett Rodgers i Sarah Barbrow. Autorki piszą o wskaźnikach altmetrycznych, służących do mierzenia zasięgu komunikacji naukowej w mediach społecznościowych, zastanawiają się też nad rolą bibliotek w tworzeniu nowego sposobu analizy dorobku naukowego. Ewa Busse-Turczyńska przygotowała natomiast wyczerpującą monografię czasopisma *Stosunki Międzynarodowe — International Relations*, tytułu kluczowego dla badaczy i studentów polskiej myśli w dziedzinie polityki międzynarodowej.

W numerze znalazł się także sprawozdania z ważnych dla bibliotekarzy spotkań. O 103 Kongresie Bibliotekarzy w Bremie piszą Edyta Kotyńska i Henryk Hollender. Natomiast Ewa Rudnicka i Joanna Więckowska-Trzyszka dzielą się spostrzeżeniami z VIII Bałtyckiej Konferencji Zarządzanie i Organizacja Bibliotek, poświęconej czytelnictwu w dobie informacji cyfrowej. W komunikatach zamieściliśmy tekst Karoliny Skalskiej zainspirowany 50. rocznicą Sekcji Bibliotek Muzycznych przy Stowarzyszeniu Bibliotekarzy Polskich. Serdecznie zapraszam do lektury.